

Rapport

Rapport over een klacht over de (hoofd)officier van justitie te Den Haag en de griffie van de rechtbank Den Haag.

Datum: 12 december 2012

Rapportnummer: 2012/197

Klacht

Verzoeker is in 2005 het slachtoffer geworden van diefstal met geweld. De verdachten van het strafbare feit hebben zich op 5 september 2007 tijdens een zitting van de meervoudige kamer van de rechtbank Den Haag moeten verantwoorden.

Hij klaagt erover dat (de griffie van) de rechtbank Den Haag, ondanks zijn vele verzoeken daartoe, geen afschrift van het proces-verbaal van de terechtzitting en geen afschrift van het vonnis heeft verstrekt.

Daarnaast klaagt hij erover dat (de hoofdofficier van justitie van) het arrondissementsparket Den Haag hem, ondanks zijn vele verzoeken daartoe, geen afschrift van het requisitoir heeft verstrekt.

Bevindingen

Algemeen

Op 8 oktober 2005 is verzoeker het slachtoffer geworden van diefstal met geweld, een beroving op straat waarbij hij bewusteloos is geslagen. Naar aanleiding van een brief van de officier van justitie van 6 december 2006 heeft verzoeker aangegeven dat hij wilde worden geïnformeerd over het verloop van de strafzaak. Toen verzoeker in april 2007 de officier van justitie vroeg naar de identiteit van de daders en naar de stand van zaken met betrekking tot de strafzaak antwoordde de officier op 5 juli 2007 dat twee verdachten waren gedagvaard voor de zitting van de meervoudige kamer van de rechtbank Den Haag op 5 september 2007 voor onder meer de diefstal met geweld waarvan verzoeker het slachtoffer was geworden.

Op 19 september 2007 is de verdachte door de meervoudige kamer vrijgesproken. Verzoeker is daar toen niet van op de hoogte gesteld.

Bij brief van 21 oktober 2007 aan de officier van justitie vraagt verzoeker om hem zo spoedig mogelijk op de hoogte te stellen van het vonnis. Op deze brief heeft hij geen antwoord gekregen.

Verzoeker vraagt op 31 mei 2008 aan de griffie van de rechtbank om een proces-verbaal van de terechtzitting van 5 september 2007. De gemachtigde van verzoeker herhaalt dit verzoek op 25 februari 2009. Daarnaast verzoekt hij om een afschrift van het requisitoir van de officier van justitie en een kopie van het vonnis. Op 8 maart 2010 rappelleert zijn gemachtigde.

De strafgriffie laat verzoeker op 25 maart 2010 weten dat niet op zijn verzoek om een afschrift van het proces-verbaal terechtzitting te verschaffen wordt ingegaan, aangezien

het verzoek tot het uitwerken van het proces-verbaal binnen drie maanden na de uitspraak moet worden ingediend. De officier van justitie schrijft verzoeker op 22 april 2010 dat het proces-verbaal van de terechtzitting niet meer wordt verstrekt, aangezien niet voldaan wordt aan eerder genoemde drie-maanden-termijn.

Verzoeker vraagt het arrondissementsparket Den Haag op 31 oktober 2010 weer om een proces-verbaal terechtzitting en het requisitoir van de officier. Op 10 januari 2011 wordt dit verzoek afgewezen, onder verwijzing naar de brief van 22 april 2010.

Op 20 februari 2011 klaagt verzoeker bij de hoofdofficier van justitie over de gang van zaken en vraagt hij de hoofdofficier op welke wettelijke grond de afwijzing is gebaseerd.

De hoofdofficier reageert op 31 maart 2011 op zijn klacht en hij deelt daarbij mede dat de verdachte is vrijgesproken en dat de rechtbank vanwege het vonnis inhoudende vrijspraak de processtukken niet meer zal verstrekken. De drie-maanden-termijn was per abuis door de officier in zijn eerdere brieven genoemd. Daarvoor biedt hij zijn verontschuldigen aan.

Op 10 mei 2011 dient verzoeker een klacht over de hoofdofficier van justitie en over de rechtbank in bij de Nationale ombudsman. Naar aanleiding van de klacht over de rechtbank stuurt de Nationale ombudsman de klacht door naar het bestuur van de rechtbank Den Haag.

De president van de rechtbank laat op 7 november 2011 namens het bestuur aan verzoeker weten de klacht niet in behandeling te nemen wegens overschrijding van de jaartermijn. Ten overvloede wijst de president erop dat de drie-maandentermijn waarbinnen het verzoek om een afschrift van het proces-verbaal moest worden ingediend, is gebaseerd op artikel 378 lid 2 onder b van het Wetboek van Strafvordering (Sv).

Op 12 juni 2012 wendt verzoeker zich weer tot de Nationale ombudsman en geeft hij aan dat hij het niet eens is met de klachtafhandeling.

Standpunt verzoeker

Verzoeker stelt dat het klachtenreglement van de rechtbank op 17 oktober 2009 is ingegaan en dat zijn verzoeken om de stukken te ontvangen dateren uit 2007. Voorts wijst hij erop dat de drie-maandentermijn van artikel 378 lid 2 onder b Sv slechts geldt voor de politierechter, terwijl het hier om een zaak van de meervoudige kamer ging.

Hij is van mening dat hij als slachtoffer van een strafbaar feit recht heeft op een compleet dossier van de strafzaak.

Standpunt president van de rechtbank Den Haag

In zijn reactie op de opening van het onderzoek door de Nationale ombudsman en het daarbij gevoegde conceptverslag van bevindingen geeft de president aan dat er van de zijde van het bestuur geen behoefte bestaat op het verslag van bevindingen te reageren.

Standpunt Openbaar Ministerie

In reactie op de opening van het onderzoek door de Nationale ombudsman en het daarbij gevoegde conceptverslag van bevindingen bericht het Parket-Generaal dat uit navraag is gebleken dat er geen geschreven requisitoir is in deze zaak. De officier van justitie heeft zelf aan de hand van een aantal steekwoorden haar requisitoir gehouden. Het Parket-Generaal doet de Nationale ombudsman een afschrift toekomen van een brief van de hoofdofficier van justitie aan verzoeker van 7 december 2012 waarin hem dit wordt medegedeeld en waarin de hoofdofficier bericht dat hij het betreurt dat verzoeker deze informatie niet eerder is verstrekt.

Beoordeling

Het niet verstrekken van het proces-verbaal van de terechtzitting

De klachtbehandeling

Op 25 maart 2010 heeft de rechtbank aangegeven niet op verzoekers verzoek om het proces-verbaal te verstrekken in te gaan. Verzoeker heeft hierover op 10 mei 2011 bij de Nationale ombudsman geklaagd. De Nationale ombudsman heeft deze klacht ter behandeling op 11 oktober 2011 aan het bestuur van de rechtbank Den Haag doorgestuurd. De klacht is op 7 november 2011 door het bestuur niet-ontvankelijk verklaard wegens termijnoverschrijding.

In artikel 7, tweede lid, onder b van de klachtenregeling van de rechtbank Den Haag staat dat het bestuur niet verplicht is de klacht te behandelen indien deze betrekking heeft op een gedraging die langer dan een jaar voor indiening van de klacht heeft plaatsgevonden. De tussenliggende periode is langer dan een jaar, namelijk ruim 13 maanden. Nu de president in de afdoeningsbrief niettemin inhoudelijk op de klacht is ingegaan, heeft de Nationale ombudsman besloten deze ondanks de termijn-overschrijding toch in behandeling te nemen.

Waaraan toetst de Nationale ombudsman?

Het vereiste van goede motivering houdt in dat de overheid haar handelen en haar besluiten duidelijk aan de burger uitlegt. Daarbij geeft zij aan op welke wettelijke bepalingen de handeling of het besluit is gebaseerd, van welke feiten zij is uitgegaan en hoe zij rekening heeft gehouden met de belangen van de burger. Deze motivering moet voor de burger begrijpelijk zijn. In dit geval dient het het slachtoffer duidelijk te zijn om

welke reden hij geen uitgewerkt proces-verbaal van de terechtzitting krijgt.

Het vereiste van fair play houdt in dat de overheid de burger de mogelijkheid geeft om zijn procedurele kansen te benutten. Zij zorgt daarbij voor een eerlijke gang van zaken. Dit vereiste brengt mee dat de overheid een op de wet gebaseerd verzoek van een burger volgens de daarvoor geldende procedure in behandeling neemt.

Hoe luidt het oordeel?

Het verstrekken van een proces-verbaal van de terechtzitting is uitgewerkt in artikel 365, vierde lid van het Wetboek van Strafvordering. Dit artikel geeft aan dat een derde, dus in dit geval ook het slachtoffer, een afschrift van het vonnis en het proces-verbaal van de terechtzitting bij de voorzitter van de kamer die de strafzaak heeft behandeld, kan vragen. De voorzitter kan het verzoek afwijzen ter bescherming van de belangen van de verdachte of van derden. De voorzitter kan de stukken om deze reden ook anonimiseren.

De Nationale ombudsman stelt vast dat het verzoek om verstrekking van het proces-verbaal van de terechtzitting niet aan de voorzitter van de betrokken strafkamer is voorgelegd. Verzoeker dan wel zijn gemachtigde heeft zich tot driemaal toe (op 31 mei 2008, 25 februari 2009 en 8 maart 2010) tot de griffie gewend met het verzoek om een afschrift van het proces-verbaal van de terechtzitting. Op de eerste twee brieven heeft hij in het geheel geen antwoord gekregen. Naar aanleiding van zijn derde brief werd hem door een medewerkster van de strafgriffie schriftelijk meegedeeld dat het verzoek te laat is ingediend, nu het verzoek langer dan drie maanden na de strafzitting is gedaan. Ook de president van de rechtbank verwijst in zijn reactie op de klacht naar deze drie-maandentermijn. Hij verwijst naar artikel 378, tweede lid onder b van het Wetboek van Strafvordering. In dit artikel is - voor zover hier van belang - bepaald dat het vonnis in het proces-verbaal ter terechtzitting wordt aangetekend indien (...) de benadeelde partij uiterlijk drie maanden na de uitspraak dit verzoekt. Dit artikel is uitsluitend van toepassing op de procedure bij de politierechter. In de klacht van verzoeker is er echter sprake van een vonnis van de meervoudige kamer. Ten aanzien van de verstrekking van een afschrift van het vonnis of het proces-verbaal van de zitting van de meervoudige kamer bevat de wet niet zulk een termijn. De Nationale ombudsman stelt dan ook vast dat de motivering van de afwijzing door de griffiemedewerkster (die in de klachtprocedure is overgenomen door de president van de rechtbank) onbegrijpelijk is.

Daar komt bij dat het niet de bevoegdheid van de medewerkster van de griffie (en ook niet van het bestuur van de rechtbank) was om te beslissen op het verzoek om een afschrift van het proces-verbaal en het vonnis. Die bevoegdheid berust op grond van artikel 365, vierde lid Sv uitsluitend bij de voorzitter van de strafkamer die het vonnis heeft gewezen. Deze dient te beoordelen of de belangen van degene tegen wie het vonnis is gewezen of van derden zich verzetten tegen het verstrekken van een afschrift aan de verzoeker. Nu de griffiemedewerkster het verzoek onbevoegd en op onjuiste gronden heeft afgewezen en

heeft verzuimd het verzoek door te spelen naar de voorzitter van de strafkamer die het vonnis heeft gewezen, heeft zij verzoeker, die slachtoffer was van een ernstig delict, de mogelijkheid onthouden gebruik te maken van zijn recht om een afschrift van het vonnis en het proces-verbaal van de terechtzitting te vragen. Hiermee is het vereiste van fair play geschonden.

De onderzochte gedraging van de griffiemedewerker is derhalve niet behoorlijk.

Dit is voor de Nationale ombudsman reden voor het doen van een aanbeveling.

Het niet verstrekken van het requisitoir door de hoofdofficier van justitie

De hoofdofficier van justitie heeft in reactie op de klacht van verzoeker erkend dat de officier van justitie ten onrechte heeft verwezen naar een niet bestaande termijn van 3 maanden voor het opvragen van processtukken en daarvoor zijn excuses aangeboden. Daarnaast heeft hij verzoeker meegedeeld dat de rechtbank wegens het vonnis vrijspraak de processtukken niet meer zal verstrekken.

De Nationale ombudsman merkt hierover op dat er geen wetsbepaling is op grond waarvan het verstrekken van een afschrift van een vonnis of proces-verbaal terechtzitting aan het slachtoffer in geval van vrijspraak dient te worden geweigerd. Het is aan de voorzitter van de betrokken strafkamer hierover met inachtneming van het bepaalde in artikel 365, vierde lid, Sv te beslissen.

De klacht over het Openbaar Ministerie betreft echter het niet verstrekken van een afschrift van het requisitoir. De Nationale ombudsman vat het verzoek om een afschrift van het requisitoir op als een verzoek van het slachtoffer van een misdrijf aan de officier van justitie om te worden geïnformeerd over de gang van zaken ter terechtzitting. Heeft de officier van justitie tot vrijspraak gerekwireerd en, zo ja, waarom?

Het vereiste van goede informatieverstrekking houdt in dat de overheid ervoor zorgt dat de burger de juiste informatie krijgt en dat deze informatie klopt en volledig en duidelijk is. Zij verstrekt niet alleen informatie als de burger erom vraagt, maar ook uit zichzelf.

Het informeren van het slachtoffer van een misdrijf is een belangrijke taak van het Openbaar Ministerie. Dit temeer indien, zoals in dit geval, het slachtoffer uitdrukkelijk te kennen heeft gegeven dat hij op de hoogte wil worden gehouden van het verloop van de strafzaak. In een zaak waarin de verdachte van een gewelddadige beroving wordt vrijgesproken, ligt het op de weg van de officier van justitie het slachtoffer zo mogelijk in een persoonlijk gesprek te informeren over de achtergronden van die vrijspraak. Door dat in dit geval niet te doen heeft het Openbaar Ministerie het vereiste van goede informatieverstrekking geschonden.

Ook dit is voor de Nationale ombudsman reden voor het doen van een aanbeveling.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van een medewerker van de strafgriffie van de rechtbank Den Haag is gegrond wegens strijd met het motiveringsvereiste en met het vereiste van fair play.

De klacht over de onderzochte gedraging van de (hoofd)officier van justitie te Den Haag is gegrond wegens strijd met het vereiste van goede informatieverstrekking.

Aanbevelingen

De Nationale ombudsman geeft het bestuur van de rechtbank Den Haag in overweging het verzoek van verzoeker alsnog voor te leggen aan de voorzitter van de betrokken strafkamer.

De Nationale ombudsman geeft de hoofdofficier van justitie te Den Haag in overweging ervoor zorg te dragen dat verzoeker door de behandelend officier van justitie in een persoonlijk gesprek wordt geïnformeerd over de gang van zaken tijdens de terechtzitting en het standpunt dat de officier van justitie in het requisitoir heeft ingenomen.

Slotbeschouwing

Dit rapport geeft een zorgelijk beeld van de bureaucratische hindernissen waarop een slachtoffer van een geweldsmisdrijf kan stuiten als hij informatie wil verkrijgen over de berechting van degene die ervan verdacht wordt hem te hebben beroofd. Weliswaar zijn er sinds enkele jaren allerlei voorschriften die ertoe strekken de positie van het slachtoffer van een misdrijf te versterken, maar de praktijk blijkt soms nog erg weerbarstig te zijn. In dit geval had het slachtoffer weliswaar aan het Openbaar Ministerie gevraagd om op de hoogte te worden gehouden van de berechting van de verdachte, toch heeft de officier van justitie hem niet meegedeeld dat (en waarom) de verdachte was vrijgesproken. Verzoeker vernam dat pas tweeënhalve jaar later in de reactie van de hoofdofficier op zijn klacht. Vervolgens werd hij van het kastje naar de muur gestuurd met zijn verzoek om informatie over wat er gebeurd was op de terechtzitting. Het parket verwees hem naar de rechtbank en de rechtbank bood hem niet de gelegenheid zijn verzoek voor te leggen aan de voorzitter van de strafkamer. Inmiddels zijn we vijf jaar verder en weet verzoeker vermoedelijk nog altijd niet waarom de verdachte van de gewelddadige beroving waarvan hij het slachtoffer was, is vrijgesproken. Het is te hopen dat het nog mogelijk is na zoveel jaren een proces-verbaal van de terechtzitting te laten opstellen door de betrokken voorzitter en de griffier en dit aan verzoeker te verstrekken, zodat er voor verzoeker meer duidelijkheid komt. Ook zal een persoonlijk gesprek met de behandelend officier van

justitie verzoeker meer duidelijkheid kunnen geven over wat er zich op de terechtzitting heeft afgespeeld.

Om te bevorderen dat de positie van het slachtoffer niet alleen op papier maar ook in de praktijk wordt verbeterd, heeft de Nationale ombudsman onlangs in overleg met het Platform Slachtofferorganisaties en na consultatie van een groot aantal organisaties die betrokken zijn bij de slachtofferzorg “Spelregels voor het omgaan met slachtoffers” ontwikkeld. Deze spelregels zijn te raadplegen via de website www.nationaleombudsman.nl.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Informatieoverzicht

Het verzoekschrift van verzoeker 12 juni 2012;

De brief betreffende klachtafhandeling door de hoofdofficier van justitie te Den Haag van 25 maart 2010;

De brief betreffende klachtafhandeling door de president van de rechtbank Den Haag van 7 november 2011;

De reactie van de president van de rechtbank Den Haag op de opening van het onderzoek door de Nationale ombudsman van 2 oktober 2012;

De reactie van de minister van Veiligheid en Justitie van 7 december 2012.